

Fylkesmannen i Nordland

8002 Bodø

Trondheim, 12.11.2013

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/924

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Endring av verneforskrift for Holmvassdalen naturreservat

Miljødirektoratet viser til tilrådning fra Fylkesmannen i Nordland av 26.8.2013 om endring av verneforskriften for Holmvassdalen naturreservat i Grane kommune.

Holmvassdalen naturreservat ble vernet ved kgl.res. 19.12.2008. Formålet med vernet er å bevare et relativt lite påvirket naturområde med dets samlede naturvariasjon i form av arter, naturtyper, økosystemer og et stort biologisk mangfold, og de naturlige geologiske og økologiske prosesser. Området er egenartet i form av at det har en stor forekomst av gammel naturskog, et stort innslag av rike skogstyper og et rikt arts mangfold. Området har med denne bakgrunn en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning. Det fremgår av formålsbestemmelsen at ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor naturreservatet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Sakens bakgrunn

Fylkesmannen i Nordland påpekte i brev av 10.6.2012 behov for endring av verneforskriften for Holmvassdalen naturreservat. Bakgrunnen for forslaget er en søknad fra Jernbaneverket om dispensasjon fra verneforskriften for å oppruste anleggsveien inn til gamle Holmvassås jernbanestasjon. Jernbanestasjonen er nedlagt, men det er nylig etablert en signalstasjon med automatisk togstopp her, og Jernbaneverket har behov for adkomst i forbindelse med drift av signalstasjonen. Stasjonsområdet ligger utenfor naturreservatet, men anleggsveien går gjennom naturreservatet. Veien har i dag så lav standard at jernbaneverket kun kan kjøre med små biler og med krevende kjøreforhold. Det følger av verneforskriften § 4 nr. 12 at anleggsveien kan vedlikeholdes med standard pr. 2004. Jernbaneverket har etter verneforskriften § 4 nr. 5 tillatelse til nødvendig transport inn til jernbaneanlegget på eksisterende veier. Dette inkluderer også en skogsbilvei på vestsiden av jernbanen som ble bygget i forbindelse med en planlagt hogst rett før området ble vernet. Denne veien har bedre standard, men går ikke helt frem til Holmvassåsen, slik at deler av frakten må foregå gjennom terrenget. Fylkesmannen foreslår en endring i verneforskriften som åpner for at eksisterende anleggsvei kan opprustes til en bedre standard. Samtidig foreslås å fjerne adgangen til motorferdsel på skogsbilveien, slik at denne kan gro igjen. Dette vurderes å være positivt for verneområdet, da skogsbilveien ligger i et av de mest verdifulle naturtypeområdene i naturreservatet. Det er gjennomført en konsekvensutredning som viser at

eksisterende anleggsvei kan opprustes uten at viktige naturtypeområder blir påvirket.

Samtidig foreslås en endring i verneforskriften § 5, som åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppkjøring av skiløype til gapahuk ved Bladtjønna. Fylkesmannen viser til at Grane kommune årvisst har kjørt opp skiløype fra bygdevei til gapahuken ved Bladtjønna. De siste 200 meter går skiløypa innenfor naturreservatet langs anleggsveien til Holmvassåsen. Grane kommune har årlig fått dispensasjon til oppkjøring av skiløypa med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Siden dette er et årvisst tiltak, mener Fylkesmannen oppkjøring av skiløypa bør tas inn i verneforskriften som en spesifisert dispensasjonsbestemmelse. Fylkesmannen vurderer oppkjøringen til ikke å være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig.

Høring

Forslag om endring av verneforskriften ble sendt på høring 10.5.2013. Det kom inn sju høringsuttalelser. For oppsummering av høringsuttalelsene vises til Fylkesmannens tilrådning av 26.8.2013. Høringsuttalelsene er oversendt Miljødirektoratet. Fylkesmannen viser i sin tilrådning til at det er planlagt snarlig oppstart av arbeidet med å utarbeide forvaltningsplan for Holmvassdalen naturreservat, men ser ikke dette som hensiktsmessig før forskriftsendringene er avklart. Flere av høringsinstansene presiserer at all kjøring langs skogsbilveien må opphøre for at veien skal kunne gro igjen. Noen høringsinstanser mener veien bør fjernes på mer aktivt vis enn naturlig gjengroing. Fylkesmannen vurderer at spørsmålet om veien skal aktivt fjernes og området revegeteres, eller om veien skal gro naturlig igjen, er spørsmål som bør behandles i forbindelse med forvaltningsplan. Når det gjelder standarden veien skal opprustes til, er Fylkesmannen enig i innspill i høringen om at veiklasse 3, som foreslått i høringen, er en mer omfattende veistandard enn det som er vurdert i konsekvensutredningen. Fylkesmannen endrer derfor sin tilrådning på dette punktet til «*standard for landbruksvei klasse 7*». Det vil blant annet si at veien på rette og svakt kurvede strekinger skal være 3,5 - 4 meter bred, og at veigrøft og stikkrenner kan etableres etter behov. Forhold som vegetasjonsregulering og hensiktsmessig plassering av bom vil bli behandlet i forvaltningsplan. Når det gjelder forslag om egen dispensasjonsbestemmelse for oppkjøring av skiløype til gapahuk, er det kommet presiseringer om at gapahuken ligger ved Meisfærtjønna. Fylkesmannen endrer forslaget om ny § 5 nr. 13 i tråd med dette.

Etter oversendelse av Fylkesmannens tilrådning har NOF Nesna kommet med en tilleggsuttalelse til Miljødirektoratet. I brev av 26.9.2013 vises det til at dersom veien skal gro igjen, kan den ikke brukes mer, uansett formål. Reindriftsutøverne i området har uttalt at de ønsker å ha tilgang til veien. NOF Nesna mener dette ikke samsvarer med argumentasjonen som ble lagt til grunn i sak som gjaldt oppføring av reingjerde langs jernbanelinja i naturreservatet. I den saken ble det argumentert med at behovet for bruk av motoriserte kjøretøy ville minske, som følge av den positive effekten av gjerdene. NOF Nesna kan heller ikke se at reindrifta har særskilt anledning til å bruke skogsbilveien i gjeldende forskrift. Avvikling av veien vil kompensere for tap av naturverdier i den nordlige delen av reservatet, og vil føre til at samlet belastning blir vesentlig redusert. Videre vises det til at skogsbilveiens fremtid må avgjøres nå, eventuelt at forskriftsendringen avventes til forvaltningsplan for naturreservatet er utarbeidet. Verneforskriften § 4 nr. 4 må tas ut av verneforskriften for å unngå videre bruk av veien. NOF Nesna ber om at arbeidet med anleggsveien i naturreservatet avventes til skogsbilveien er sikret en fullstendig avvikling og gjengroing, slik at intensjonen med reservatets formål blir best mulig ivaretatt.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet legger til grunn at det i forbindelse med drift av signalstasjonen ved gamle Holmvassås stasjon er behov for adkomst til anlegget gjennom naturreservatet. Ca. 3 km av Nordlandsbanen går gjennom naturreservatets nordøstre del, mens østgrensa for naturreservatet følger jernbanetraseen videre sørover ca. 5 km. Eksisterende anleggsvei frem til gamle Holmvassås jernbanestasjon går langs vestsiden av Store Svenningvatn, og ca. 1,5 km av denne veien ligger innenfor naturreservatet. Selve stasjonsbygningene ligger utenfor grensen for naturreservatet. Skogsbilveien som ble etablert før vernevedtaket går på vestsiden av jernbanelinja inn i naturreservatet i en strekning på ca. 2 km. Veien ble anlagt i forbindelse med planlagt hogst i området. På skogsbilveien er det etter gjeldende verneforskrift åpnet for nødvendig materiell nyttetransport, inkludert transport av felt storvilt.

Holmvassdalen er et område med viktige nasjonale verneverdier. Området er viktig fordi det her er påvist en rekke rødlistede arter, stor variasjon av naturtyper, stor forekomst av rike naturtyper og store mengder død ved, samt at området er stort og godt arrondert. Verneformålet er knyttet til ivaretagelse av arter, naturtyper og økosystemer med naturlige geologiske og økologiske prosesser. Spesielt trukket frem er områdets store forekomst av gammel naturskog, rike skogtyper og et rikt artsmangfold. Nord i naturreservatet er vegetasjonen i sin helhet dominert av halvrike og rike vegetasjonstyper, både i skogen og på myrene, og skogen i dette området er grandominert. Vegetasjonen i sør består av fattige skog- og myrtyper, og skogen er furudominert. Skogsbilveien gjennom området ligger i de mest verdifulle naturtypeområdene i naturreservatet, områder som er svært næringsrike på grunn av en gjennomgående marmoråre. De fleste registrerte rødlistearter i naturreservatet er registrert i nærheten av denne veien. Fylkesmannen har vurdert at det beste for bevaring av det biologiske mangfoldet er om denne veien får gro igjen. Gjennomført konsekvensutredning viser at den gamle anleggsveien til Holmvassås kan opprustes uten at viktige naturtypelokaliteter blir berørt.

Miljødirektoratet legger til grunn at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravene som følger av naturmangfoldloven § 8. Kunnskap om verneverdiene er hentet fra kgl.res. av 19.12.2008, Naturbase, gjennomført konsekvensutredning og høring, samt Fylkesmannens kunnskap om verneverdiene gjennom forvaltning av området.

Opprusting av anleggsveien til Holmvassås, slik at denne veien kan benyttes ved nødvendig motorferdsel i naturreservatet, vurderes å være positivt for verneverdiene forutsatt at eksisterende skogsbilvei får gro igjen. Den samlede belastningen for naturreservatet vil ikke øke, jf. naturmangfoldloven § 10. Det er også forutsatt i Fylkesmannens høringsbrev av 10.5.2013 at adgangen til å bruke skogsbilveien skal fjernes. Gjeldende verneforskrift åpner for bruk av skogsbilveien for materiell nyttetransport. Veien ble anlagt i forbindelse med planlagt hogst. Etter vernet er dette ikke lenger aktuelt, og behovet for skogsbilveien er ikke lenger til stede. Etter vedtak av vernet er det gitt noen dispensasjoner til nødvendig transport til eksisterende hytter. Dette er dispensasjoner som er gitt for kjøring på anleggsveien til Holmvassås. Når det gjelder reindrifts bruk, viser Miljødirektoratet til at dette er regulert gjennom verneforskriften, og at det er gjort unntak for nødvendig kjøring i forbindelse med reindrift med beltekjøretøy på snødekt mark, samt mulighet for dispensasjon til nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark.

Gjennom høringen er det kommet merknader til veistandard for anleggsveien. Fylkesmannen har, ut fra vurdering av behov og etter samråd med Jernbaneverket, i sin tilrådning foreslått å åpne for oppgradering av veien til landbruksvei klasse 7. Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurdering, og viser til at det ikke åpnes for en mer omfattende veistandard enn det er behov for. Det er også gjennom høringen kommet merknader til hvordan eksisterende vei skal gro igjen. Fylkesmannen mener dette er et spørsmål som bør behandles i forbindelse med forvaltningsplanen.

Miljødirektoratet mener det sentrale er at det er motorferdselsforbud på skogsbilveien, slik at veien ikke benyttes. Det er viktig for verneverdiene at skogsbilveien går ut av bruk, og Miljødirektoratets vurdering av at forskriftsendringen ikke er i strid med verneformålet forutsetter at dette skjer.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurdering av at en forvaltningsplan for naturreservatet bør vurdere om det skal skje en naturlig gjengroing, eller om det skal iverksettes tiltak. Det ligger en kabel nedgravd i vegskulderen til skogsbilveien, noe som også kan ha betydning for valg av løsning.

Når det gjelder forslaget om at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til oppkjøring av skiløype til gapahuk, er det i høringen kommet lite merknader til dette punktet. Det er påpekt at feil navn er benyttet til tjønna hvor gapahuken ligger, og Fylkesmannen har endret sitt forslag i tråd med dette. Skiløypetraseen går ikke gjennom naturtypelokaliteter med kalkrik vegetasjon av høy verdi. Ferdseien er så begrenset at den ikke anses å øke den samlede belastning i stor grad, jf. naturmangfoldloven § 10. Miljødirektoratet legger til grunn at oppkjøring av skiløype i det aktuelle området ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Oppkjøringen vil kreve dispensasjon fra verneforskriften, slik at forvaltningsmyndigheten vil kunne stille vilkår til en tillatelse i tråd med naturmangfoldloven §§ 11 og 12.

Vedtak

For verneområder vedtatt med hjemmel i naturvernloven av 1970 er Miljødirektoratet (tidligere Direktoratet for naturforvaltning) ved brev fra Miljøverndepartementet av 3.11.1988, delegert myndighet til blant annet å gjøre «*andre endringer i vernebestemmelsene som ikke er i strid med verneformålet*». Naturvernloven ble opphevet ved lov 19.6.2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Det følger av overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77 at beslutninger om delegering av myndighet fortsatt gjelder.

Miljødirektoratet viser til vurderingen over, og legger til grunn at opprusting av eksisterende anleggsvei innenfor Holmvassdalen naturreservat ikke er i strid med verneformålet for naturreservatet, forutsatt at eksisterende skogsbilvei gjennom naturreservatet ikke lenger benyttes. Miljødirektoratet åpner derfor for opprusting av eksisterende anleggsvei til Holmvassås, samt fjerner adgangen til motorferdsel på eksisterende skogsbilvei. I tillegg åpner Miljødirektoratet for at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til oppkjøring av skiløype til Meisfærtjønna. Forskriftsendringen vurderes å ligge innenfor Miljødirektoratets delegerte myndighet.

På bakgrunn av ovenstående fatter Miljødirektoratet følgende vedtak:

Forskrift om endring av verneforskriften for Holmvassdalen naturreservat i Grane kommune

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 77, jf. § kgl.res. 3.7.1987 nr. 572 og delegasjonsbrev fra Miljøverndepartementet av 3.11.1988, gjøres følgende endringer i forskrift 19.12.2008 nr. 1466 om verneplan for skog, vedlegg 13, Holmvassdalen naturreservat, Grane kommune, Nordland:

I

§ 4 nr. 4 oppheves.

II

Ny § 4 Generelle unntak skal lyde:

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, ambulanse-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket omfatter ikke øvingskjøring.

Bestemmelsene i § 3, nr. 1-4, er ikke til hinder for:

2. Uttransport av felt elg og hjort med lett terrengkjørende beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
3. Nødvendig bruk av beltekjøretøy på snødekt mark ved utøvelse av reindrift. Leiekjørere for reineiere eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
4. Bruk av jernbanelinja gjennom området, samt nødvendig vedlikehold av jernbaneanlegget med alle tilhørende elementer, inkludert vegetasjonsregulering av hensyn til jernbanedriften. Inkluderer også nødvendig transport inn til jernbaneanlegget på *anleggsvei til Holmvassås*, samt elektrifisering av jernbanestrekningen.
5. Nødvendig uttransport av syke og skadde bufe. Kjøring kan først skje etter at det skadde eller syke dyret er lokalisert. Kjøretøy som brukes skal være skånsomme mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet før kjøring.

Bestemmelsene i § 3, nr. 1-3, er ikke til hinder for:

6. Sanking av bær og matsopp.
7. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
8. Beiting.
9. Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.
10. Vedlikehold av anlegg og bygninger som var i bruk på fredningstidspunktet.
11. *Oppgradering og vedlikehold av gammel anleggsvei til Holmvassås i henhold til standard for landbruksvei klasse 7.*
12. Oppsetting av midlertidige mobile jaktårn for storviltjakt.
13. Skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander.
14. Reindriftras nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr.

III

§ 5 nr. 13 skal lyde:

Oppkjøring av skiløype til gapahuk ved Meisfærtjønnna.

IV

Forskriften trer i kraft straks.

Videre saksbehandling

Fylkesmannen bes om å kunngjøre endringen lokalt. Miljødirektoratet vil sende endringsvedtaket til Norsk Lovtidend for kunngjøring.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Berit Lein
Direktør avdeling for naturbruk og vern

Knut Fossum